

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร
ที่เดินทางระหว่างประเทศผ่านท่าอากาศยานดอนเมือง

Knowledge and Understanding of Customs Procedures on Accompanied Baggage
Among Passengers with International Flights at Don Mueang Airport

บุญยกร อุทัย¹ และ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์²

Boonyakorn Uthai¹ and Wanlop Rathachatranon²

สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Political Science, Kasetsart University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: boonyakorn.u@ku.th

Received: December 16, 2023

Revised: April 29, 2024

Accepted: April 30, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารที่เดินทางระหว่างประเทศผ่านท่าอากาศยานดอนเมือง 2) เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร ที่เดินทางระหว่างประเทศผ่านท่าอากาศยานดอนเมือง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางด้านศุลกากรกับความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้โดยสารที่เดินทางระหว่างประเทศผ่านท่าอากาศยานดอนเมือง จำนวน 324 ตัวอย่าง ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามแบบของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้โดยสารที่เดินทางระหว่างประเทศผ่านท่าอากาศยานดอนเมือง มีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร อยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลในด้านเพศที่แตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารไม่แตกต่างกัน และ 3) ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางด้านศุลกากรมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร

คำสำคัญ: ความรู้ความเข้าใจ; พิธีการศุลกากร; ของติดตัวผู้โดยสาร; เดินทางระหว่างประเทศ

Abstract

The objectives of the study were 1) to investigate the level of customs procedures knowledge and understanding on accompanied baggage among passengers with international flights at Don Mueang Airport 2) to compare with personal factors the customs procedures knowledge and understanding on accompanied baggage among passengers with international flights at Don Mueang Airport, and 3) to explore the relationship between customs information channels and customs procedures knowledge and understanding on accompanied baggage.

This study is quantitative research with purposive sampling of 324 passengers with international flights at Don Mueang Airport. The data collection instrument was a questionnaire administered. The statistics for analysis consisted of frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA, and Pearson Product Moment Correlation.

The finding shown that 1) passengers with international flights at Don Mueang Airport possessed a moderate level of customs procedures knowledge and understanding on accompanied baggage, 2) the personal factors in terms of age, education, occupation, and average monthly income had differences on customs procedures knowledge and understanding on accompanied baggage, However the personal factors in terms of gender had not differences on customs procedures knowledge and understanding on accompanied baggage at a statistical according to the statistical hypothesis testing, 3) customs information channels were related to the customs procedures knowledge and understanding on accompanied baggage, and the relationship between customs information channels and customs procedures knowledge on accompanied baggage.

Keywords: Knowledge and Understanding; Customs Procedures; Accompanied Baggage; International Flights

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ได้คลี่คลายลง รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ จึงให้ความสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งทางการตลาดด้านท่องเที่ยว โดยการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อดึงนักท่องเที่ยวทั่วโลกเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศตนเพิ่มมากขึ้น เช่น การยกเว้นการตรวจลงตราหรือการขอวีซ่าเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับประชาชนชาวไทย โดยจำกัดวันที่พำนักในราชอาณาจักร การออกโปรโมชั่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของบริษัทด้านการท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลให้ในปี

พ.ศ. 2565 มีนักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น อ้างอิงจากรายงานข้อมูลสถิติการเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้โดยสารและปริมาณเที่ยวบิน ของท่าอากาศยาน ที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครทั้ง 2 แห่ง ได้แก่ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และท่าอากาศยานดอนเมือง พบว่าในช่วงรอบปีงบประมาณ 2565 ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิและท่าอากาศยานดอนเมือง มีเที่ยวบินระหว่างประเทศ จำนวน 119,812 เที่ยวบิน เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2564 ร้อยละ 83.75 และมีจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ จำนวน 11.76 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2564 ร้อยละ 1126.12 (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2565)

อย่างไรก็ตาม เมื่อประชาชนเดินทางกลับเข้ามาในประเทศไทย การนำสิ่งของที่ซื้อจากต่างประเทศติดตัวกลับเข้ามาทางท่าอากาศยาน ไม่ว่าจะเป็นของใช้ส่วนตัว ของขวัญ ของฝาก จะต้องผ่านพิธีการทางศุลกากร ซึ่งผู้โดยสารมีหน้าที่สำรวจตนเองในเบื้องต้นก่อนว่ามีของต้องสำแดงหรือไม่ โดยกรมศุลกากรมีหน้าที่ตรวจสอบสิ่งของเพื่อประเมินราคาและจัดเก็บภาษีอากรในกรณีที่สิ่งของเหล่านั้นมีมูลค่าเกินกว่าจำนวนที่กฎหมายกำหนด เพื่อสร้างความเป็นธรรมทางการค้า รวมถึงป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางศุลกากร เช่น การนำเข้าของต้องห้าม อาทิ สารเสพติด สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 พระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 ประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากร พ.ศ. 2560 และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากการที่ผู้โดยสารต้องสำแดงสิ่งของที่นำมาจากต่างประเทศ ในกรณีที่สิ่งของนั้นเป็นสิ่งของที่จะต้องเสียภาษี เพื่อให้พนักงานศุลกากรตรวจสอบ กลายเป็นประเด็นที่ผู้โดยสารถกเถียงกันในเรื่องการนำสิ่งของติดตัวเข้ามาพร้อมกับตนเองทางท่าอากาศยานบนสื่อสังคมออนไลน์ (กระทรวงการคลัง, 2562) ว่าสิ่งของใดบ้างที่ได้รับการยกเว้นภาษี สิ่งของใดบ้างที่จะต้องเสียภาษี หรือสิ่งของใดบ้างที่จะต้องขอใบอนุญาตในการนำเข้า โดยในบางครั้งเมื่อถูกตรวจพบสิ่งของที่จะต้องเสียภาษี หรือสิ่งของต้องกำกัดยังไม่ได้รับอนุญาตให้นำเข้า ที่ส่งผลให้ผู้โดยสารต้องสละการครอบครองของสิ่งนั้น ทำให้ผู้โดยสารมักจะไม่พอใจ ซึ่งผู้โดยสารอาจจะทราบกฎระเบียบ และสิทธิในการนำสิ่งของติดตัวเข้ามาทางท่าอากาศยานในเบื้องต้น แต่อาจจะยังไม่เข้าใจ หรือเข้าใจคลาดเคลื่อน เช่น การซื้อของจากต่างประเทศเพื่อมาใช้ส่วนตัว หรือเป็นของฝาก ผู้โดยสารมักจะคิดว่าสิ่งของที่นำติดตัวเข้ามามีปริมาณไม่เยอะ และไม่ต้องเสียภาษี จึงเลือกที่จะไม่สำแดงสิ่งของนั้นต่อพนักงานศุลกากร ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจทำให้ผู้โดยสารกระทำความผิดกฎหมายโดยไม่รู้ตัวได้

ท่าอากาศยานดอนเมือง เป็นท่าอากาศยานที่มีการให้บริการโดยสายการบินที่มีเส้นทางเดินทางระหว่างประเทศในเขตภูมิภาคเอเชียที่ไม่ไกลจากประเทศไทย เช่น ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศสิงคโปร์ ประเทศจีน ประเทศเวียดนาม เป็นต้น สะดวกต่อการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวในระยะสั้น หรือท่องเที่ยวในวันหยุดสุดสัปดาห์ ค่าใช้จ่ายไม่สูงมาก ซึ่งในปัจจุบันประชาชนนิยมท่องเที่ยวในลักษณะนี้เพิ่มมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2566 ท่าอากาศยานดอนเมืองได้มีการเพิ่มสายการบินจากต่างประเทศและเพิ่มเที่ยวบินระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง (กรุงเทพธุรกิจ, 2566) ซึ่งจะส่งผลให้ ท่าอากาศยานดอนเมืองมีจำนวนผู้โดยสารที่เดินทางระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น และอาจจะเป็นการเดินทางระหว่างประเทศครั้งแรกของผู้โดยสารบางราย ซึ่งหากผู้โดยสารขาดความตระหนักรู้และความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร ก็อาจทำให้มีความเสี่ยงในการทำผิดกฎหมายได้

จากแนวทางดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร ที่เดินทางระหว่างประเทศผ่านท่าอากาศยานดอนเมือง รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร ที่เดินทางระหว่างประเทศผ่านท่าอากาศยานดอนเมือง เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ และหาแนวทางส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำของติดตัวเข้ามาในราชอาณาจักรพร้อมกับตนเองทางท่าอากาศยานเมื่อเดินทางกลับเข้ามาในประเทศไทย เพื่อลดการกระทำความผิดทางศุลกากรของผู้โดยสาร รวมถึงช่วยลดการกระทบกระทั่งอันเกิดจากความเข้าใจผิดระหว่างผู้โดยสารกับพนักงานศุลกากรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร ที่เดินทางระหว่างประเทศผ่านท่าอากาศยานดอนเมือง
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร ที่เดินทางระหว่างประเทศผ่านท่าอากาศยานดอนเมือง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางด้านศุลกากรกับความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้โดยสารที่มีเพศแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารแตกต่างกัน
2. ผู้โดยสารที่มีอายุแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารแตกต่างกัน
3. ผู้โดยสารที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร แตกต่างกัน
4. ผู้โดยสารที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารแตกต่างกัน
5. ผู้โดยสารที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร แตกต่างกัน
6. ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางด้านศุลกากร มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของผู้โดยสารต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

Hospers (1967) คำว่าความรู้ เป็นกระบวนการหนึ่งในการกระทำที่เชื่อมโยงความสามารถในการจดจำ ซึ่งสามารถทำได้ด้วยการคิด การได้ยิน ได้เห็น หรือการฟัง ความรู้เหล่านี้คือกระบวนการเรียนรู้อันประกอบด้วย การกำหนด หรือความหมาย ข้อเท็จจริง โครงสร้าง กฎเกณฑ์ ทฤษฎี วิธีการและหลักในการแก้ไขปัญหา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าความรู้เหล่านี้เชื่อมโยงกับความทรงจำ ความทรงจำที่ไม่ต้องใช้วิธีคิดที่ซับซ้อน ความทรงจำเป็นกระบวนการทางจิตวิทยา ซึ่งนำไปสู่การกระทำที่ส่งเสริมความเข้าใจ การวิเคราะห์และประเมินระดับความรู้เป็นกระบวนการที่ต้องใช้ การคิด และสมองอย่างมาก ส่วนความเข้าใจ (Comprehension) เป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องเมื่อได้รับความรู้แล้วต้องใช้ทักษะและความสามารถของสมองที่สูงขึ้นกว่าจะเข้าใจได้ ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการสื่อสารทางการพูด การเขียน การใช้ภาษาหรือตราสัญลักษณ์ โดยมักเกิดขึ้นหลังจากได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านการฟัง การสังเกต หรือการเขียน และนำเสนอข้อมูลด้วยการตีความหรือทักษะที่แตกต่างกัน ตัวอย่าง เช่น การเล่าเรื่องข่าวที่ได้ยินผ่านการนำเสนอของตนเอง การตีความหมายของภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง โดยยังคงความหมายเดิมไว้ หรือการแสดงความคิดเห็น การสรุป หรือการคาดการณ์

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

Klapper (1960) การเปิดรับข้อมูลข่าวสารของบุคคลผ่านทางสื่อต่าง ๆ จะผ่านการกลั่นกรองใน 4 ลำดับขั้น ได้แก่

1. การพิจารณาเปิดรับข้อมูลข่าวสาร เป็นการที่บุคคลหนึ่งพิจารณาเลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่าง ๆ ตามความสะดวกของแต่ละบุคคล
2. การพิจารณาเลือกข้อมูลข่าวสารตามความสนใจ เป็นการที่บุคคลหนึ่งเลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสารตามความสนใจของแต่ละบุคคลเพื่อสนับสนุนความรู้ที่มีอยู่เดิม และหลีกเลี่ยงการรับรู้ข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้เดิมที่มีมาก่อนแล้ว เพื่อลดความขัดแย้งทางความคิด
3. การพิจารณาเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสารและประมวลความหมาย โดยผู้รับข้อมูลข่าวสารจะประมวลความหมายของข่าวสารที่ได้รับรู้มา แตกต่างกันไปตามทัศนคติของแต่ละบุคคล
4. การพิจารณาเลือกจดจำข้อมูลข่าวสารที่ได้เปิดรับ โดยบุคคลจะเลือกจดจำเนื้อหาของข้อมูลข่าวสาร ที่ช่วยสนับสนุนความต้องการและเป็นประโยชน์ต่อบุคคลนั้น

พิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร

กรมศุลกากรได้กำหนดการปฏิบัติพิธีการศุลกากร ที่เป็นไปตามมาตรฐานสากลบนพื้นฐานของการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการควบคุมทางศุลกากรที่เหมาะสม ซึ่งตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 53 กำหนดไว้ว่า ของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร หากเป็นของติดตัวผู้โดยสารและมีมูลค่าไม่เกินจำนวนที่อธิบดีประกาศกำหนด ผู้นำของเข้าไม่ต้องยื่นใบขนสินค้าสำหรับของนั้น (พระราชบัญญัติศุลกากร, 2560) โดยได้มีการกำหนดขั้นตอนในการตรวจปล่อยผู้โดยสารเข้ามาในราชอาณาจักรทางท่าอากาศยาน ตามประกาศกรม

ศุลกากรที่ 60/2561 เรื่อง การปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารที่นำติดตัวเข้ามาในหรือส่งออกป็นออก ราชอาณาจักรพร้อมกับตนทางท่าอากาศยาน ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ผู้โดยสารที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งไม่มีของต้องเสียอากร ไม่มีของต้องห้ามหรือของต้อง กักตัก เข้ามาพร้อมกับตน หลังจากผ่านพิธีการตรวจคนเข้าเมืองแล้วให้ผ่านการตรวจที่ช่องเขียว ซึ่งมีป้ายเขียวมี ตัวอักษรภาษาอังกฤษว่า “NOTHING TO DECLARE” ภาษาไทยว่า “ไม่มีของต้องสำแดง” ซึ่งพนักงานศุลกากรจะตรวจสอบหีบห่อสัมภาระของผู้โดยสารที่เข้ามาในราชอาณาจักร ทั้งนี้ พนักงานศุลกากร อาจใช้หลักบริหารความเสี่ยงในการสุ่มตรวจหีบห่อสัมภาระของผู้โดยสาร หรือสุ่มตรวจด้วยเครื่อง X-Ray เมื่อผู้โดยสารนำสัมภาระผ่านเครื่อง X-Ray แล้วมีเหตุอันควรสงสัย พนักงานศุลกากรจะทำการเปิดหีบห่อสัมภาระ เพื่อตรวจสอบโดยละเอียด หรือค้นตัวผู้โดยสาร หากตรวจพบของต้องเสียอากร ของต้องห้าม หรือของต้องกักตัก ในการนำเข้า ถือเป็นความผิดทางศุลกากร และพนักงานศุลกากรจะดำเนินการตามกฎหมาย และระเบียบที่ เกี่ยวข้องต่อไป

โดยของส่วนตัวที่ผู้โดยสารนำเข้ามาพร้อมกับตนทางท่าอากาศยาน ที่สามารถได้รับการยกเว้นอากร ตามภาค 4 ประเภท 5 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 มีดังนี้

(1) ของส่วนตัวเพื่อใช้เองหรือใช้ในวิชาชีพ และมีจำนวนพอสมควร มีราคารวมกันไม่เกิน 20,000 บาท ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นของต้องห้าม ของต้องกักตัก เสบียงอาหาร และของจะต้องไม่มีลักษณะทางการค้า

(2) บุหรี่สองร้อยมวน หรือซิการ์ หรือยาเส้น อย่างละ 250 กรัม หรือหลายชนิดรวมกันมีน้ำหนักทั้งหมด 250 กรัม แต่ทั้งนี้บุหรี่ยังต้องไม่เกิน 200 มวน

(3) เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่เกิน 1 ลิตร

หากนำของตาม (2) และ (3) เข้ามาเกินกว่าปริมาณที่กำหนด ให้เจ้าของที่นำเข้ามาสละการครอบครอง โดยนำไปใส่ไว้ในกล่องโปร่งใส (Drop Box) ที่ทางศุลกากรได้จัดทำไว้หน้าช่องเขียว – ช่องแดง

2. ผู้โดยสารที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งมีของต้องเสียอากร หรือของต้องกักตักนำเข้ามาพร้อมกับ ตน หลังจากผ่านพิธีการตรวจคนเข้าเมืองแล้ว ต้องผ่านการตรวจที่ช่องแดง ซึ่งมีป้ายสีแดงมีตัวอักษรภาษาอังกฤษ “GOODS TO DECLARE” ภาษาไทยว่า “มีของต้องสำแดง” โดยให้ผู้โดยสารแสดงหนังสือเดินทาง บัญชีรายการ สินค้า หรือใบเสร็จรับเงิน (ถ้ามี)

สำหรับหีบห่อสัมภาระผู้โดยสารที่นำเข้ามาพร้อมกับตน และสามารถจัดเก็บอากรปากระวางได้ ต้อง เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) ไม่เป็นของต้องห้าม หรือของต้องกักตักในการนำเข้า เว้นแต่ได้รับอนุญาตหรือได้ปฏิบัติตาม ระเบียบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว

(2) เป็นของที่ผู้โดยสารนำติดตัวเข้ามาพร้อมกับตน (Accompanied Baggage) ในวันเดินทางมาจาก ต่างประเทศ โดยมีมูลค่ารวมกันไม่เกิน 200,000 บาท หรือเป็นของที่มีมูลค่าเกินกว่า 200,000 บาท และนำติดตัว เข้ามาเพียงชิ้นเดียว ให้อยู่ในอำนาจของพนักงานศุลกากรผู้ควบคุมกำกับดูแลการเก็บอากรปากระวางเป็นผู้ พิจารณาอนุญาตให้เก็บอากรปากระวางได้ โดยพนักงานศุลกากรจะจัดเก็บอากรปากระวาง

อันประกอบด้วย อากรขาเข้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีเพื่อมหาดไทย และค่าธรรมเนียมอื่น ๆ (ถ้ามี) โดยจัดเก็บแยกตามพิกัดอัตราศุลกากร พิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ประมวลรัษฎากร หรือกฎหมายอื่น แล้วแต่กรณี

(3) กรณีที่ผู้โดยสารพร้อมจะชำระค่าอากรในวันนำเข้า สามารถชำระค่าอากรด้วยเงินสด หรือบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (บัตรเครดิต/บัตรเดบิต) ในกรณีที่ชำระด้วยบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้โดยสารชำระค่าธรรมเนียมการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามอัตราที่ธนาคารกำหนด

(4) ถ้าไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้างต้น พนักงานศุลกากรจะออกหลักฐานการรับฝากและนำไปเก็บรักษาในที่เก็บรักษาของศุลกากร (CUSTOMS BOND) เพื่อปฏิบัติพิธีการศุลกากรจัดทำขนสินค้าขาเข้า โดยต้องชำระค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษา กรณีที่ผู้โดยสารไม่มาติดต่อขอรับของภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับฝาก พนักงานศุลกากรจะดำเนินการตามระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อไป

3. ของที่ซื้อจากร้านค้าปลอดอากรขาออกในเมือง หรือร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารผู้โดยสารขาออก ณ สนามบิน จะต้องนำออกไปนอกราชอาณาจักรเท่านั้น หากนำกลับเข้ามาให้ผ่านการตรวจที่ช่องแดง (GOODS TO DECLARE) และต้องชำระอากร

4. สัตว์เลี้ยงที่ผู้โดยสารนำเข้ามาในราชอาณาจักรพร้อมกับตน ต้องได้รับอนุญาตจากกรมปศุสัตว์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5. ของที่นำเข้ามาเป็นตัวอย่างที่ใช้ได้เพียงเป็นตัวอย่างและไม่มีราคาในทางการค้า ให้ผ่านการตรวจที่ช่องแดง (GOODS TO DECLARE)

6. ในกรณีที่ผู้โดยสารนำเงินตราไทย มูลค่าเกินกว่า 450,000 บาท และ/หรือเงินตราต่างประเทศ มูลค่าเกินกว่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือเทียบเท่า เข้ามาในราชอาณาจักร จะต้องแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากร โดยผู้โดยสารจะต้องกรอรายละเอียดในแบบแจ้งเงินตราไทยหรือเงินต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ศุลกากรจะตรวจนับเงินตราต่อหน้าผู้โดยสาร เมื่อเห็นว่าถูกต้องตามที่แสดงไว้ เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะลงลายมือชื่อพร้อมประทับตราชื่อ ตำแหน่ง และเลขรหัส ด้านหน้ามุมล่างด้านซ้ายของแบบแสดงและมอบสำเนาให้กับผู้โดยสาร (ประกาศกรมศุลกากร, 2563)

ของต้องห้ามและของต้องจำกัด

ของต้องห้าม หมายถึง ของที่มีกฎหมายกำหนดห้ามนำเข้ามาหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรโดยเด็ดขาด และในบางกรณีห้ามการส่งผ่านด้วย ผู้ใดนำสินค้าต้องห้ามเข้ามาหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรจะมีความผิดต้องรับโทษตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องและเป็นความผิดตามมาตรา 244 และ มาตรา 246 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ด้วย ตัวอย่างสินค้าต้องห้ามในการนำเข้า-ส่งออก เช่น วัตถุลามก สินค้าที่มีตราหรือลวดลายเป็นรูปธงชาติ ยาเสพติดให้โทษ เงินตรา พันธบัตร ใบสำคัญรับดอกเบี้ยพันธบัตรอันเป็นของปลอมหรือแปลง เหยี่ยวกษัตริย์ที่ทำให้น้ำหนักลดลงโดยทุจริต ดวงตราแผ่นดิน รอยตราแผ่นดินหรือพระปรมาภิไธย ดวงตราหรือรอยตราของทางราชการอันเป็นของปลอม สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ สินค้าปลอมแปลง

หรือเลียนแบบเครื่องหมายการค้า สัตว์ป่าสงวน หรือสัตว์ที่อยู่ในบัญชีควบคุมของอนุสัญญาไซเตส บารากู่ บารากู่ไฟฟ้า บุหรี่ไฟฟ้า เป็นต้น

ของต้องกำกัด หมายถึง สินค้าที่มีกฎหมายกำหนดว่าหากจะมีการนำเข้า-ส่งออกหรือผ่านราชอาณาจักรจะต้องได้รับอนุญาตหรือปฏิบัติให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้น ๆ เช่น ต้องมีใบอนุญาตการนำเข้าและส่งออก ต้องปฏิบัติตามประกาศอันเกี่ยวกับฉลากหรือใบรับรองการวิเคราะห์ หรือเอกสารกำกับยา เป็นต้น ผู้ใดนำของต้องกำกัดเข้ามา หรือส่งออก หรือส่งผ่านราชอาณาจักรโดยมิได้รับอนุญาตหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดไว้ให้ครบถ้วน จะมีความผิดตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้น ๆ และเป็นความผิดตามมาตรา 244 และมาตรา 246 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ด้วย ตัวอย่างสินค้าที่มีมาตรการนำเข้า สินค้าที่มีมาตรการส่งออก สินค้ามาตรฐานและมาตรฐานสินค้า ของต้องกำกัด เช่น เงินตราไทยและเงินตราต่างประเทศ พืชและส่วนต่าง ๆ ของพืช บุหรี่ ยาสูบ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สัตว์มีชีวิตและซากสัตว์ เครื่องมือวิทยุสื่อสาร อุปกรณ์โทรคมนาคม อาวุธปืน กระสุนปืน วัตถุระเบิด และสิ่งเทียมอาวุธปืน อาหาร ยา เครื่องสำอาง และอาหารเสริม ชิ้นส่วนยานพาหนะ เป็นต้น (กรมศุลกากร, 2561)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้คือ ผู้โดยสารที่เดินทางระหว่างประเทศผ่านท่าอากาศยานดอนเมือง จำนวนทั้งสิ้น 1,170,354 ราย โดยเป็นข้อมูลจำนวนผู้โดยสารเดินทางระหว่างประเทศผ่านท่าอากาศยานดอนเมือง ปีงบประมาณ 2565 (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2565) และหาจำนวนกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ที่เหมาะสมที่จะใช้เป็นตัวแทนของประชากรสำหรับการศึกษา โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power โดยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้โดยสารที่มาใช้บริการท่าอากาศยานดอนเมืองในการเดินทางระหว่างประเทศ จำนวน 324 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารทางด้านศุลกากร ประกอบด้วย เว็บไซต์กรมศุลกากร Facebook กรมศุลกากร YouTube Customs Call Center 1164 สนามบิน/ท่าอากาศยาน และเว็บไซต์ต่าง ๆ โดยในแต่ละช่องทางจะให้เลือกตอบใน 3 ระดับ ได้แก่ ใช้เป็นประจำ ใช้เป็นบางครั้ง และไม่เคยใช้เลย

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ ซึ่งประกอบด้วยข้อความที่ถูกต้อง และข้อความลวง เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของผู้โดยสาร โดยในแต่ละข้อจะให้เลือกตอบใช่ หรือ ไม่ใช่

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านศุลกากร เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำตรงเชิงเนื้อหาของคำถามในแต่ละส่วนของแบบสอบถาม ว่าแบบสอบถามและคำถามที่สร้างขึ้นนั้น เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาหรือไม่ เมื่อได้รับการยอมรับร่วมกันแล้วจึงนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้ศึกษาได้รวบรวมแบบสอบถามที่ทำการทดสอบกับกลุ่มที่ตัวอย่างมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะทำการศึกษา คือ ผู้โดยสารที่เดินทางระหว่างประเทศผ่านท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จำนวน 30 ชุด เพื่อมาทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) หลังจากที่ได้ทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามกับประชากรจำนวน 30 ชุด แล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผลการทดสอบพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารทางด้าน ศุลกากร เท่ากับ 0.83 ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร เท่ากับ 0.81

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ทำหนังสือขออนุญาตถึงผู้อำนวยการท่าอากาศยานดอนเมือง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการใช้สถานที่เพื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถาม โดยมีระยะเวลาการเก็บข้อมูล ในช่วงเดือน ตุลาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2566 ซึ่งผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้โดยสารที่เดินทางระหว่างประเทศ ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง และได้รับการตอบแบบสอบถามครบถ้วน

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้เพื่ออธิบายระดับความถี่ในการใช้ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางด้านศุลกากร และระดับความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยค่าสถิติการทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และ LSD ในการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร ที่เดินทางระหว่างประเทศผ่านท่าอากาศยานดอนเมือง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามแบบของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางด้านศุลกากรกับความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร ตามหลักเกณฑ์ของ Cohen (1988) ที่กำหนดไว้ดังนี้ค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง 0.10 ถึง 0.29 มีความสัมพันธ์น้อย ระหว่าง 0.30 ถึง 0.49 มีความสัมพันธ์ปานกลาง และระหว่าง 0.50 ถึง 1.00 มีความสัมพันธ์สูง โดยมีค่านัยยะสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 54.9 มีอายุระหว่าง 23 - 30 ปี จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 75.0 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 37.0 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 50,000 บาท จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5

1. ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร ที่เดินทางระหว่างประเทศ ผ่านท่าอากาศยานดอนเมือง โดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อความถามที่ผู้โดยสารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก เช่น บารากู บารากูไฟฟ้า บุหรี่ไฟฟ้า เป็นสิ่งของที่ห้ามนำเข้าหรือส่งออก (ตอบถูก 85.8%) รองลงมาคือ สิ่งของที่ผู้โดยสารนำติดตัวเข้ามาพร้อมกับตน ซึ่งมีมูลค่ารวมกันไม่เกิน 200,000 บาท หรือเป็นของที่มีมูลค่าเกินกว่า 200,000 บาท และนำติดตัวเข้ามาเพียงชิ้นเดียว พนักงานศุลกากรจะเป็นผู้พิจารณาอนุญาตให้เก็บอากรปากรวางได้ (ตอบถูก 84.6%) และผู้โดยสารที่นำบุหรี่ ยาเส้น หรือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เข้ามาเกินกว่าปริมาณที่กำหนด ผู้โดยสารจะต้องหย่อนใส่กล่องที่กรมศุลกากรจัดไว้เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกดำเนินคดี (ตอบถูก 83.3%) ตามลำดับ และพบว่าข้อความที่ผู้โดยสารมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย เช่น สิ่งของที่ซื้อจากร้านค้า Duty Free ภายในอาคารผู้โดยสารขาออก ณ ท่าอากาศยานในประเทศไทย สามารถนำกลับเข้ามาในประเทศได้โดยไม่ต้องเสียอากร ซึ่งเป็นคำถามลวง (ตอบถูก 24.4%) รองลงมาคือ ผู้โดยสารที่ยังไม่พร้อมชำระอากรปากรวางในวันนำเข้า สามารถฝากสิ่งของไปเก็บรักษาไว้ในที่เก็บรักษาของศุลกากร (CUSTOMS BOND) โดยไม่มีค่าธรรมเนียมในการเก็บรักษา ซึ่งเป็นคำถามลวง (ตอบถูก 26.2%) และผู้โดยสารที่เดินทางเข้ามาในประเทศ แล้วไม่ทราบว่าของที่ติดตัวมาพร้อมกับตนเป็นของต้องเสียอากร หรือของต้องกักตักหรือไม่ ให้ผ่านการตรวจที่ช่องแดง (GOODS TO DECLARE) (ตอบถูก 28.4%) ตามลำดับ

2. จากการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร ที่เดินทางระหว่างประเทศผ่านท่าอากาศยานดอนเมือง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าผู้โดยสารที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนผู้โดยสารที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารไม่แตกต่างกัน

3. ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางด้านศุลกากรมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยที่ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และอยู่ในระดับสูง (0.657)

และจากการศึกษา พบว่า ความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านศุลกากรของผู้โดยสารที่เดินทางระหว่างประเทศผ่านท่าอากาศยานดอนเมือง โดยรวมแล้วมีระดับความถี่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายประเภทแล้วพบว่า ช่องทางที่ผู้โดยสารนิยมใช้มี 3 ช่องทาง คือ เว็บไซต์กรมศุลกากร (www.customs.go.th) (ใช้เป็นประจำ 79.3%) เว็บไซต์ต่าง ๆ (ใช้เป็นประจำ 78.7%) และสนามบิน/ท่าอากาศยาน (ใช้เป็นประจำ 72.6%) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร ที่เดินทางระหว่างประเทศ ผ่านท่าอากาศยานดอนเมือง พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้โดยสารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารในเบื้องต้น แต่ยังขาดความรู้ในเชิงลึกและขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในบางกรณี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรวรรณ สิทธิสมบัติ (2562) ที่ทำการวิจัย เรื่อง ระดับความรู้ความเข้าใจพื้นฐานของผู้โดยสารเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรขาเข้าสำหรับของติดตัวผู้โดยสารทาง ท่าอากาศยาน และทัศนคติของผู้โดยสารที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศุลกากร ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ที่มีผลการวิจัยพบว่า ผู้โดยสารที่เดินทางผ่านท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ มีความรู้เกี่ยวกับพิธีการศุลกากรอยู่ในระดับปานกลาง

2. จากการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร ที่เดินทางระหว่างประเทศผ่านท่าอากาศยานดอนเมือง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

2.1 ผู้โดยสารที่มีเพศต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะผู้โดยสารสามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารได้อย่างเท่าเทียมกันในทุกช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญนุช มานะชัยมงคล (2563) ที่ทำการวิจัย เรื่อง ความรู้ความเข้าใจในการยื่นแบบภาษีบุคคลธรรมดา กรณีศึกษาประชากรพื้นที่เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ที่มีผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่เขตบางรักที่มีเพศแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการยื่นแบบภาษีบุคคลธรรมดาไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้โดยสารที่มีอายุต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะผู้โดยสารที่มีอายุ 31 - 40 ปี และ 41 - 50 ปี เป็นช่วงที่อายุที่มีประสบการณ์และโอกาสในการเดินทางระหว่างประเทศ มากกว่าผู้โดยสารในช่วงอายุอื่น ๆ ประกอบกับกรมศุลกากรได้ออกประกาศกรมศุลกากรที่ 60/2561 เรื่อง การปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารที่นำติดตัวเข้ามาในหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรพร้อมกับตนทางท่าอากาศยาน เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2561 ซึ่งอาจเป็นช่วงที่ผู้โดยสารกลุ่มดังกล่าวมีโอกาสในการเดินทางระหว่างประเทศ และได้รับการประชาสัมพันธ์ในเรื่องความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารในช่วงนั้น ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาดา สุขสวัสดิ์ (2558) ที่ทำการวิจัย เรื่อง ความรู้ ความเข้าใจของผู้เสียภาษีอากรที่มีผลต่อทัศนคติการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 13 (เขตคลองเตย) ที่มีผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่เขตคลองเตยที่เป็นผู้มีรายได้ถึงเกณฑ์ในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีอายุแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแตกต่างกัน

2.3 ผู้โดยสารที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะผู้โดยสารที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ผู้โดยสารที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี และผู้โดยสารที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อาจจะมีเป้าหมาย ภารกิจ และประสบการณ์ในการเดินทางระหว่างประเทศแตกต่างกัน รวมถึงระดับการศึกษาของผู้โดยสารอาจส่งผลต่อความสามารถในการจดจำและการนำไปปฏิบัติในเรื่องการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัว

ผู้โดยสาร ทำให้ผู้โดยสารที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารแตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณชญาณ์ ศิลประเสริฐ (2560) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในการชำระภาษีท้องถิ่นของผู้มีหน้าที่เสียภาษีในเขตเทศบาลตำบลแปลงยาว อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีในเขตเทศบาลตำบลแปลงยาวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการชำระภาษีท้องถิ่นแตกต่างกัน

2.4 ผู้โดยสารที่มีอาชีพต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะผู้โดยสารที่ประกอบอาชีพต่างกัน มีประสบการณ์ในการเดินทางระหว่างประเทศไม่เท่ากันซึ่งผู้โดยสารที่ทำธุรกิจส่วนตัว จะมีโอกาสในการเดินทางระหว่างประเทศมากกว่าอาชีพอื่น ๆ ไม่ว่าจะเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว หรือ เดินทางเพื่อประกอบธุรกิจ จึงมีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารมากกว่า ในขณะที่อาชีพอื่น ๆ เช่น ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน เกษตรกร หรือนักเรียน/นักศึกษา การที่จะเดินทางระหว่างประเทศในแต่ละครั้ง จะต้องคำนึงภาระงาน หรือความรับผิดชอบในอาชีพของตนเองด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทเอกชน มีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารไม่แตกต่างกัน อันเนื่องจากอาชีพดังกล่าวมีภาระงาน และเวลาปฏิบัติงานคล้ายกัน ทำให้อาจจะมีโอกาสในการเดินทางระหว่างประเทศใกล้เคียงกัน ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญลักษณ์ วงษ์ศรีเผือก (2563) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างปี 2563 ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่มีผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างปี 2563 แตกต่างกัน

2.5 ผู้โดยสารที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะผู้โดยสารที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความต้องการในการซื้อของจากต่างประเทศที่มีราคาแตกต่างกัน ผู้ที่มีรายได้สูงจะมีความสามารถในการซื้อสินค้าที่มีราคาสูงมากกว่า ซึ่งจะทำให้ผู้โดยสารจะต้องคำนึงถึงการเสียภาษีตอนที่นำสินค้ากลับเข้ามาในประเทศ ส่งผลให้ผู้โดยสารที่มีรายได้มากกว่า มีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารมากกว่า ผู้โดยสารที่มีรายได้ลดลงมา ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมาภรณ์ พงศ์พัฒนาไพศาล (2558) ที่ทำการวิจัย เรื่อง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียเงินได้บุคคลธรรมดาของพนักงาน บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) (AIS) ที่มีผลการวิจัยพบว่า พนักงานที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียเงินได้บุคคลธรรมดาแตกต่างกัน

3. ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางด้านศุลกากรมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางด้านศุลกากรเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้โดยสารเกิดความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นการประชาสัมพันธ์ของกรมศุลกากรในช่องทางออนไลน์ YouTube Customs Call Center 1164 สนามบิน/ท่าอากาศยาน รวมถึงเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาในเรื่องพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ โชคชัย เดชรอด

(2564) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่เสียภาษีในจังหวัดอุดรธานี มีผลการวิจัยพบว่า ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านภาษีอากร มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์

1. การขาดความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารอาจทำให้ผู้โดยสารเกิดความผิดพลาดโดยไม่รู้ตัวได้ ดังนั้น กรมศุลกากร จึงควรขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการช่วยประชาสัมพันธ์ เช่น บริษัทที่ดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ สายการบินต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้ผู้โดยสารเกิดความรู้ความเข้าใจในเบื้องต้น

2. กรมศุลกากรควรเพิ่มความถี่ในการประชาสัมพันธ์ในเรื่องพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารในทุกช่องทาง โดยเน้นในช่องทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย ตามช่วงเทศกาลที่ประชาชนนิยมที่จะเดินทางระหว่างประเทศ โดยอาจประชาสัมพันธ์โดยเน้นหลักการในการเข้าช่องเขียว ช่องแดง สิ่งของที่ต้องสำแดง ของต้องห้าม ของต้องจำกัด รวมถึงประเภทสิ่งของที่พบบ่อยและอัตราภาษี ซึ่งอัตราภาษีอากรนำเข้าจะแตกต่างกันตามชนิดและประเภทสินค้า เช่น กระจเป่า 20% นาฬิกา 5% เครื่องสำอาง 30% เช็มขัด 30% และรวมภาษีมูลค่าเพิ่ม 7% เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาด้วยวิธีเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ศุลกากรในการตรวจของผู้โดยสาร เพื่อให้ทราบถึงแนวทาง ปัญหา และข้อมูลในเชิงลึกที่มากขึ้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะสามารถนำมาพัฒนาช่องทางการประชาสัมพันธ์และมีเนื้อหาที่เหมาะสมในการให้ความรู้แก่ผู้โดยสารได้ดียิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสาร ที่เดินทางระหว่างประเทศผ่านสนามบินนานาชาติอื่น ๆ ที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้น เพื่อนำมาเปรียบเทียบและปรับปรุงเนื้อหาในการประชาสัมพันธ์ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3. ควรมีการศึกษาในเรื่องของความรู้ความเข้าใจในเชิงลึกมากขึ้น เช่น การคำนวณภาษี พิภักดิ์อัตราศุลกากรและอัตราภาษีอากรในสินค้าที่ผู้โดยสารนิยมซื้อมาจากต่างประเทศ การทำใบขนสินค้า การขออนุญาตในการนำเข้าของต้องจำกัด เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมศุลกากร. (2561). *ของต้องห้ามหรือต้องมีใบอนุญาต ในการนำเข้า/ส่งออก*. ค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2566, จาก https://www.customs.go.th/cont_strc_simple.php?ini_content=business_160426_03_160930_01_160930_01

- กระทรวงการคลัง. (2562). *กรมศุลกากรให้ข้อมูลกรณีการนำเข้าของติดตัวผู้โดยสารทางท่าอากาศยาน*. ค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2566, จาก [https://www.mof.go.th/view/attachment/file/3131303531/190719%20ก.คลัง30_กรมศุล_มติชน%20\(final\).pdf](https://www.mof.go.th/view/attachment/file/3131303531/190719%20ก.คลัง30_กรมศุล_มติชน%20(final).pdf)
- กรุงเทพธุรกิจ. (2566). *ทอท. มั่นใจปีนี้ผู้โดยสารดอนเมืองฟื้น 20 ล้านคน ลุ้นตลาดจีนหนุนเพิ่ม*. ค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/economic/1052055>.
- โชคชัย เดชรอด. (2564). *การวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่เสียภาษีในจังหวัดอุดรธานี*. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 3(4), 53-66.
- ธัญนุช มานะชัยมงคล. (2563). *ความรู้ความเข้าใจในการยื่นแบบภาษีบุคคลธรรมดา กรณีศึกษา ประชากรพื้นที่เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธัญลักษณ์ วงษ์ศรีเผือก. (2563). *ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างปี 2563 ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน). (2565). *แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี/รายงานประจำปี 2565 (แบบ 56-1 One Report)*. ค้นเมื่อ 14 มกราคม 2566, จาก <https://investor.airportthai.co.th/misc/one-report/20221223-aot-one-report-2022-th.pdf>
- ประกาศกรมศุลกากร เรื่อง การปฏิบัติพิธีการศุลกากรของติดตัวผู้โดยสารที่นำติดตัวเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรพร้อมกับตนเองทางท่าอากาศยาน. (2563). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 137 ตอนพิเศษ 86, หน้า 14-18.
- ปัทมาภรณ์ พงศ์พัฒนาไพศาล. (2558). *ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของพนักงานบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) (AIS) (การศึกษาค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรรณชญาณ์ ศิลประเสริฐ. (2560). *ความรู้ความเข้าใจในการชำระภาษีท้องถิ่นของผู้มีหน้าที่เสียภาษีในเขตเทศบาลตำบลแปลงยาว อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 134 ตอนที่ 53 ก, หน้า 26-79.
- ภัทรวรรณ สิทธิสมบัติ. (2562). *ระดับความรู้ความเข้าใจพื้นฐานของผู้โดยสารเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรขาเข้าสำหรับของติดตัวผู้โดยสารทางท่าอากาศยาน และทัศนคติของผู้โดยสารที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศุลกากร ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาดา สุขสวัสดิ์. (2558). *ความรู้ ความเข้าใจของผู้เสียภาษีอากรที่มีผลต่อทัศนคติการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 13 (เขตคลองเตย) (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยสยาม.

Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for the behavioral sciences*. (2nd ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Hospers, J. (1967). *An Introduction to Philosophical Analysis*. U.S.A.: Prentice-Hall.

Klapper, J.T. (1960). *Effects of mass communication*. New York: Free Press.